

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrť leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, poljasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznaniila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravišstvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Tisti, ki se jim ne ujemajo računi, izkazani na zadnjega „Tovariša“ ovitku, naj citajo današnje listnico.

Slavimo svoje može!

Prispevki za spominsko ploščo pokojnemu tovarišu Strmšku kapljajo tako pomalem, da ni upanja, da bi moglo storiti „Šmarsko-rogaško uč. društvo“ že letos ob obletnici smrti pokojnikove svoje dolžnost in odkriti ploščo. — Vsa čast onim zavednim tovarišem in drugim rodoljubom, ki so se zavedeli takoj dolžnosti, ki jo nalaga pieteta do pokojnika, in so takoj poslali svoj prispevek! Koliko pa jih je še, pri katerih je videti, kakor bi pozabili, kaj nam je bil Strmšek!

Zato se obračamo ponovno s prošnjo do cenjenih tovarišev in vseh zavednih rodoljubov, da store svojo narodno dolžnost in pomagajo postaviti skromen spomenik možu, ki je posvetil in žrtvoval vse svoje moči slovenskemu narodu in njegovi koristi.

Prispevki, katerih izkaz se bo objavljal v „Učiteljskem Tovarišu“, naj se pošiljajo na naslov: Hinko Šumer, učitelj v Šmarju pri Jelšah.

Za „Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo“:

Pav. Flerč,
t. š. tajnik.

Tomo Kurbus,
t. š. predsednik.

Le naprej!

Odločni govor, do stanu ljubezen,
zmaguje bolj kot meš dvorezen,
če brusi ga sovragov srd razvnet!
E. Gangl.

Časa kolo se suče hitro naprej. Življenje naše je kratko, zato moramo hitro živeti in delati, da ne živimo zaman! S kolesom časa se more sukati dandanes naprej tudi vsak posamezen človek, vsako društvo, vsaka stranka, vsak stan, vsak narod, vse človeštvo.

Tudi nas slovenskih učiteljev je dolžnost, da napredujemo ter se vrtimo s kolesom časa naprej; to današnji čas od nas zahteva in tirja,

zakaj, kdor dandanes ne napreduje, ta zaostaja, in kdor pa zaostaja, tega napredujoče ljudstvo izbacne iz človeške družbe ter ga obsodi med sebičneže, ki žive sami zase, t. j. zato, da jedó in pijó, ni jim pa mar občni blagor ljudstva.

Kolo časa je pa tako veliko, da ne pride več tja nazaj, od koder se je začelo sukati. Stvarstvo je tudi nas slovenske učitelje posadilo v to kolo, da se sučemo v njem, in nam je dalo um, da se držimo v tem kolesu in ne pademo iz njega.

Kdor se dandanes ne poslužuje tega prirodne daru, se bo vrtoglav lovil morebiti par let v tem krogotoku, pa ohdržal se ne bo — padel bo na glavo ter obležal v nadlogah.

Z novimi časi nastopajo nove potrebe; v novih potrebah pa je treba iskati novih pripomočkov, da človek, društvo ali stan dožene to, česar potrebuje.

Šolstvo je dandanes najvažnejši faktor in učiteljstvo najvažnejši stan v človeški družbi. Brez šole in učiteljstva ljudem dandanes ni mogoče živeti. To današnji omikani svet tudi dobro ve in čuti, ter prav za to se posamezne stranke v človeški družbi potezajo z vso silo, z vsimi zvijačami in tudi z najhujšim terorizmom, da bi pridobile šolo in učiteljstvo pod svojo oblast, dobro vedo, da stranka, ki ima šolo in učiteljstvo na svoji strani, ima tudi zagotovljeno gospodstvo.

Vprašamo tedaj, ali je mogoče, da bi ravno šolstvo, oziroma učiteljstvo, ker ga kolo časa najbolj tira, moglo ostati v svojih delih in opravih pri starih šegah in pravicah?

Nikakor ne!

Dandanes ko se viharji posameznih političkih strank s tako brutalno silo zaganjajo v šolstvo in učiteljstvo, ni dovolj, da učitelj deluje samo v šoli ter izpolnjuje svoje dolžnosti edinole med šolskimi stenami, ampak neobhodno potrebno je, da stopi iz šole ven — v stik z ljudstvom.

Potov za stik z ljudstvom je več in smo že o njih govorili v našem listu. Še bolj obširno o tem je pa govoril in razpravljaj naš vrli tovariš Anton Pesek pri XIX. skupščini

„Zaveze“ v Radovljici v svojem poročilu „Na delo med ljudstvom!“

Nimamo namena, da bi danes razpravljali, kako naj dela med ljudstvom posameznik ali posamezno društvo; govoriti hočemo le o delu med ljudstvom celokupnega slovenskega učiteljstva.

Delo med ljudstvom celokupnega slovenskega učiteljstva se osredotočuje najprvo v našem mladinskem listu „Zvonček“. Vsi slovenski učitelji in učiteljice moramo zastaviti vse sile, da „Zvonček“, ki je priznано najboljši avstrijski mladinski list, duševno in gnetno podpiramo in razširjamo med našo mladino. Z „Zvončkom“ si privemo nase nežno mladino in potom nje — starše.

Za starše smo si pa osnovali lansko leto še poseben list, „Domače ognjišče“. V tem listu razlagamo staršem razumno domačo vzgojo, ki je posebno pri nas Slovencih še jako zanemarjena. Da bo pa list dosegel svoj namen, moramo delati na to, da se bo čitalo „Domače ognjišče“ v vsaki slovenski hiši. To je pa, seveda, naloga slovenskega učiteljstva, ki jo bo najlaglje in najplodnosneje izvrševalo, če pridno prireja roditeljske večere in tudi pri tej priliki priporoča „Domače ognjišče“.

Imamo torej list za šolsko mladino in tudi list za starše. Vmes pa zija še velika vrzel, ki jo moramo izpopolniti. Nimamo namreč šolista za šoli odraslo mladino. Mladina v starosti 14. do 20. let bi rada kaj čitala o svetu, o tujih deželah in njih navadah, o velikih dogodkih občega pomena in o raznih posameznostih iz vseh ved. Tak list bi bistril mladini duha in ji razširjal obzorje.

In vsega tega nima naša šoli odrasla mladina.

O potrebi lista za šoli odraslo mladino je poročal že tovariš A. Pesek pri XIX. glavni skupščini „Zaveze“ v Radovljici. Pesek pravi: „Ko izstopi otrok iz šole, ne pustimo ga po-

polnoma izpred oči; brigajmo se za šoli odraslo mladino! V ta namen naj se ustanovi poseben poučen in zabaven list za šoli odraslo mladino.“

Da bi bil poseben list za šoli odraslo mladino velikega pomena, leži na dlani. Mladina večinoma rada čita, pa ji usiljujejo otrovane političke liste, ki povzročajo v mladi duši dostikrat celo revolucijo. List za šoli odraslo mladino mora biti nepolitiški, poučen in zabaven. Ko izstopi otrok iz šole, se večinoma ne izobrazuje dalje ali pa svojo vedoželjnost teši s čitvom dvomljive vrednosti, večinoma s kakimi slabimi političskimi listi, in tako so uspehi šole uničeni. Tako A. Pesek in to je zlata resnica.

List za šoli odraslo mladino bodi predvsem poučen; pa tudi zabaven bodi ta list; mladini je treba zdrave zabave in razvedrila.

List za šoli odraslo mladino — pravi Pesek dalje — bo gotovo dobro uspeval. Ko izstopi otrok iz šole, mu ga bo učitelj priporočil kot voditelja v vrvenju življenja in pri vsaki priliki bo moral vnesti mladino za list, ker bi potem lista vplivali učitelji še nadalje na šoli odraslo mladino, da bi v šoli v mlada srca vsejano seme vzhajalo in obrodilo zaželeni sad.

Da pa postanejo naše besede z novim letom kri in meso, zato nasvetujemo vodstvu „Zaveze“, da izproži ustanovitev lista za šoli odraslo mladino pri letošnjem velikonočnem zborovanju upravnega odbora ter postavi to aktualno vprašanje na dnevnired XX. glavne skupščine „Zaveze“, ki bo zborovala letos v solnčni Gorici.

Le naprej — za list za šoli odraslo mladino, da nas ne bo napredujoče ljudstvo izbacnilo iz svoje družbe in nas ne stare časa kolo, ki se suče neprenehoma naprej. Zaključujemo pa ta svoj poziv za

LISTEK.

Učitelji.

Venec satiriških pesmi. Napisal Ferdo Plešič.
Naj misli, kogar bi pušice to zadela,
da na visoki vrh lete iz neba strele.

I. Bolni učitelj.

To bila noč je mukepolna!
Kdo vzdihne šteje pridržane,
bolesti vzkliče, kdo jih šteje?
Pod tujo streho sam, zapuščen,
boril za mlado se življenje
je mož. Zdaj sije skozi okno
jutranja zarja. — Svetli žarek
igra se mu na bledem licu
in boža čelo ponosno — rosno.
Po mestnem tlaku ropotajo
kolesa. Žvižgajo piščali
in kličejo trpina k delu.
Nabija v tvornici kladivo;
nekje zvoní mrtvaški zvonec...
Kaj kaže ura? Kmalu osma!

Kolege svoje vidi v duhu.

Že zbirajo se v hladni veži,
smehljaj na licu. „Dobro jutro!“ —
„Kaj novega?“ — „Odlök je prišel
od namestništva radi maše.“

Upor je ničev, treba bo
nadzorovati v cerkvi šolo.“ —
„Glej, glej, tako se je rešilo!
A zdaj?“ — „Klonimo svoje glave!“ —
In že vam je debata v toku.

Besedo glavno, kakor vedno,
ima tovariš Tone Bekar. —
A zdaj — kaj to? Ni li zvonjenje?

Po dolgih hodnikih odmeva
glas šolskega srebrni zvonca.
Zdaj stopajo kolegi v razred,
a nje ga ni! Že nekaj časa
upirali so dečki v duri
pričakovanja polne oči.

„Ne bo ga danes? Kaj pomeni,
učitelj bil je vedno točen?“
Ga ni, ga ni! Obliče drugo
prikaže se. Na mladih licih
glej razočaranje, pogled uporen

že zablesti. — „Kaj iščeš tukaj?

Ti nisi naš, naš je le oni!“
Zaman, zdaj segla tuja roka
bo v mlada srca nepoznana.
A on? Tu, tu leži v postelji.
„Oj, ne! Tja k njim, oj, k moji deci!“
Odeja zdrsnje, kvišku plane.
Oj, k njim, oj, k njim, oj!... Zašibijo
kolena se, na postelj pade,
kri vzvne mu iz hropečih prsi. —

* * *

V tem svetem hipu tam pri mizi
sedi vam birokrat usnjeni,
„raport“ zdaj na oblast predstojno
spisuje čmeren, slabe volje,
„raport“ o bolnem učeniku.
In piše: „Še v soboto bil je
kaj čil in zdrav pri svojem delu,
a danes hipoma je zbolel.
Zbolel podčrtam. Stvar sumljiva
se zdi mi; danes je ponedeljek,
ponedeljek, hm! Naj blagovoli
kaj ukreniti moč predstojna!...“

II. Voditelj.

V visokih regijonih,
kjer je občutno mraz,
blesti se v resnem svitu
voditeljev obraz.

Kako je možek vprežen,
bi nihče ne verjel.
„Če to bi vedel,“ pravi,
„bi vodstva ne sprejel.“

Nu, slednjič vsako delo
se vendarle še zмага,
najhujša pa težava
je odgovornost — vraga!

Kar se vrši po šoli,
na vse naj bo pozoren;
ej, nimate ni pojma,
za kaj je odgovoren!

Če zmanjka kje črnila,
je nerabljiva kreda,
če pamet vam zastane,
on le je kriv — seveda.